

Organizowanie krajoznawstwa i turystyki przez szkoły i przedszkola – zmiany w przepisach prawa w 2018 r.

Od 1 czerwca 2018 r. krajoznawstwo i turystykę organizuje się w publicznych przedszkolach i szkołach w oparciu o rozporządzenie MEN z dnia 25 maja 2018 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. z 2018 r. poz. 1055). W związku z obowiązującymi przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe i potrzebą dostosowania przepisów w sprawie organizowania krajoznawstwa i turystyki do obecnego stanu prawnego rozporządzenie to zmienia rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz.U. z 2001 r. poz. 69 ze zm.) wydane na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.

Porównując zapisy wspomnianych rozporządzeń, stwierdzić należy, że obecne zmieniające rozporządzenie nie zmienia przyjętych wcześniej zasad w zakresie organizowania w przedszkolach i szkołach krajoznawstwa i turystyki, np. w zakresie:

- 1) możliwości współdziałania ze stowarzyszeniami i innymi podmiotami w zakresie organizowania krajoznawstwa i turystyki,
- 2) możliwości organizowania różnych form krajoznawstwa i turystyki w kraju lub za granicą,
- 3) określania celów krajoznawstwa i turystyki organizowanego przez szkoły i przedszkola, zmienia natomiast niektóre pojęcia w tym zakresie (poniżej szczegółowy opis zmian),
- 4) konieczności dostosowania organizacji i programu do wieku, zainteresowań, potrzeb, stanu zdrowia, kondycji, sprawności fizycznej i umiejętności,
- 5) posiadania zgody dyrektora szkoły/przedszkola na organizację wycieczki,
- 6) warunków, które należy spełnić przy organizacji wycieczki za granicą, w tym obowiązku ubezpieczenia uczestników od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia, czy znajomości języka obcego przez kierownika lub opiekuna wycieczki,
- 7) zgody rodziców dzieci i niepełnoletnich uczniów na ich udział w wycieczce,

- 8) warunków związanych z zapewnieniem dzieciom – uczestnikom wycieczek bezpieczeństwa,
- 9) kompetencji dyrektora szkoły/przedszkola do wyznaczenia kierownika i opiekunów wycieczki,
- 10) obowiązków kierownika i opiekuna wycieczki, włącznie z obowiązkiem dotyczącym podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu,
- 11) wyrażania zgody przez dyrektora na łączenie funkcji kierownika i opiekuna wycieczki.

W treści nowego rozporządzenia znalazły się także nowe rozwiązania:

- 1) wprowadzono nowe pojęcia dotyczące celów, dla których różne formy krajoznawstwa i turystyki organizowane są przez przedszkole/szkołę:
 - pojęcie „upowszechnianie form aktywnego wypoczynku” zastąpiono pojęciem „upowszechnianie zdrowego stylu życia i aktywności fizycznej oraz podnoszenie sprawności fizycznej” (użyte w § 2 pkt 6, który występuje łącznie z zapisem o podnoszeniu sprawności fizycznej),
 - pojęcie „przeciwdziałanie patologii” zastąpiono pojęciem „przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym, w szczególności w ramach profilaktyki uniwersalnej”
 - zgodnie z terminologią używaną obecnie w psychologii rozwojowej,
- 2) zrezygnowano z określenia zajęć „lekcyjnych, pozalekcyjnych i pozaszkolnych” na rzecz „organizowania krajoznawstwa i turystyki w trakcie roku szkolnego, w szczególności w ramach zajęć dydaktyczno-wychowawczych lub opiekuńczych, z wyjątkiem okresu ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej”,
- 3) ustalono trzy formy organizowania krajoznawstwa i turystyki:
 - obecnie krajoznawstwo i turystyka odbywa się w formie organizowanych w kraju lub za granicą „wycieczek”, wśród których wyróżnić można wycieczki przedmiotowe, wycieczki krajoznawczo-turystyczne i specjalistyczne wycieczki krajoznawczo-turystyczne,
 - zrezygnowano z pojęcia „imprezy”, które praktycznie nie było używane przez przedszkola, szkoły oraz placówki, a mogło być kojarzona z obowiązkami wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach

turystycznych (Dz.U. z 2017 r. poz.

1553 ze zm.), którym jednostki oświatowe nie podlegają,

– obecnie krajoznawstwo i turystykę organizować można w przedszkolach/szkolach w formie wycieczek:

a) przedmiotowych, które inicjowane i realizowane mają być przez nauczycieli w celu uzupełnienia programu wychowania przedszkolnego lub programu nauczania dopuszczonego do użytku w danym przedszkolu / w danej szkole w ramach jednego lub kilku przedmiotów; wyeliminowano wyjazdy o charakterze wypoczynkowym, ponadto z uwagi na brak pojęcia „przedmioty pokrewne” w ramowych planach nauczania, w opisie wycieczki przedmiotowej zrezygnowano z tego określenia,

b) krajoznawczo-turystycznych o charakterze interdyscyplinarnym, w których udział nie wymaga od uczestników przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, organizowanych w celu nabywania wiedzy o otaczającym środowisku i umiejętności zastosowania tej wiedzy w praktyce,

c) specjalistycznych wycieczek krajoznawczo-turystycznych, w których udział wymaga od uczestników przygotowania kondycyjnego, sprawnościowego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, a program wycieczki przewiduje intensywną aktywność turystyczną, fizyczną lub długodystansowość na szlakach turystycznych (w poprzednim rozporządzeniu mowa o nich jako o imprezach krajoznawczo-turystycznych).

4) obecnie sprawowanie funkcji kierownika wycieczki nie jest możliwe przez osobę, która nie jest pracownikiem pedagogicznym szkoły/przedszkola. Kierownikiem wycieczki może być jedynie wyznaczony przez dyrektora szkoły/przedszkola pracownik pedagogiczny tej szkoły / tego przedszkola.

Odwołano od możliwości sprawowania tej funkcji przez inną osobę niebędącą pracownikiem pedagogicznym szkoły/przedszkola. Zakłada się, że pracownik pedagogiczny szkoły/przedszkola ze względu na specyfikę swojej pracy i realizowanych zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych posiada

wystarczające kompetencje, umiejętności i doświadczenie zawodowe do sprawowania prawidłowej i odpowiedzialnej opieki nad dziećmi.

Uchylono dotychczasową możliwość wyznaczenia przez dyrektora szkoły/przedszkola innej osoby spełniającej określone warunki, np. osoby, która ukończyła kurs dla kierowników wycieczek szkolnych, lub posiada stopień instruktora harcerskiego, lub jest pilotem wycieczek, gdyż nie ma obecnie stosownych uregulowań w obowiązujących przepisach prawa,

- 5) do obowiązków kierownika wycieczki poza obowiązkiem dotyczącym podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu dodano obowiązek sporządzania informacji dla dyrektora szkoły/przedszkola oraz rodziców w formie i terminie określonych w danej szkole / danym przedszkolu. Rozwiązanie to pozwoli udostępnić społeczności szkolnej/przedszkolnej informacje o efektach każdej wycieczki,
- 6) w stosunku do opiekuna wycieczki, w zależności od celu i programu wycieczki, może nim być również osoba niebędąca pracownikiem pedagogicznym szkoły/przedszkola wyznaczona przez dyrektora,
- 7) określono nowy wzór karty wycieczki, który zawiera między innymi program wycieczki, oświadczenie – zobowiązanie do przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa w czasie wycieczki, składane przez kierownika i opiekunów wycieczki. Do karty wycieczki należy dołączyć listę uczestników wycieczki, którą podpisuje dyrektor. Lista zawiera imiona i nazwiska dzieci oraz numer telefonu rodzica lub rodziców, a także zgodę rodziców na udział w wycieczce,
- 8) w przypadku wycieczki organizowanej za granicą:
 - dyrektor jest obowiązany poinformować organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny o organizowaniu takiej wycieczki, a także przekazać im kartę wycieczki,
 - dyrektor nie ma obowiązku przekazywania listy uczniów ani zgód rodziców na udział dzieci w wycieczce organowi prowadzącemu,
 - dyrektor ma obowiązek zawrzeć umowę ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia na rzecz osób biorących udział w

wycieczce, o ile obowiązek zawarcia

takiej umowy nie wynika z odrębnych przepisów,

- kierownik wycieczki lub co najmniej jeden opiekun wycieczki zobowiązany jest znać język obcy na poziomie umożliwiającym porozumiewanie się w krajach tranzytowych i kraju docelowym.

Opracowanie: Elżbieta Bukowiecka-Górny